

สารนิพนธ์เรื่อง	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสมุนไพรมานำมาใช้รักษาโรคในประเทศไทย
คำสำคัญ	พืชสมุนไพรมานำมาใช้
นักศึกษา	ศิริรณภา จันทรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. รัชฎา เอกบุตร
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ
คณะ	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2562

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาทางกฎหมายในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสมุนไพรมานำมาใช้เป็นยารักษาโรคซึ่งมีปัญหาดังกล่าวอยู่หลายด้าน เช่น ด้านอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแลภาครัฐ ด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในการค้นคว้าวิจัยและรับรองคุณภาพพืชสมุนไพรมานำมาใช้เป็นยารักษาโรค ตลอดจนด้านการผูกขาดและแนวทางในการแบ่งปันผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังขาดการมีส่วนร่วมและไม่มีอำนาจที่จะเข้ามาดูแล สำหรับคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 มาตรา 5 มีสมาชิกที่มาจากหน่วยงานบางหน่วยงานที่ยังไม่ตรงกับในเรื่องของการคุ้มครองสมุนไพรมานำมาใช้ จึงส่งผลให้การคุ้มครองสมุนไพรมานำใช้ขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาการจดสิทธิบัตรยาสมุนไพรมานำใช้รักษาโรคในประเทศไทยอีกมาก ทั้งในแง่ของการขาดหน่วยงานรับรองคุณภาพยาสมุนไพรมานำใช้รักษาโรคและปัญหาการป้องกันมิให้มีการลักลอบจดสิทธิบัตรยาในต่างประเทศและส่งกลับมายาขายแบบโถงราคาในประเทศไทย อันเป็นการกระทำที่อาจเข้าข่ายเป็นโจรสลัดทางชีวภาพและการค้ากำไรเกินควร

ดังนั้น สารนิพนธ์ฉบับนี้จึงเสนอแนะว่า ควรกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีอำนาจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองดูแลเพิ่มขึ้น คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ควรที่จะกำหนดให้มีผู้ที่มีความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย ด้านเกษตรศาสตร์และพฤกษศาสตร์เป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่จะทำข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพของตัวยานำมาใช้

สมุนไพรที่มีคุณสมบัติรักษาโรคนี้อื่นๆ เพื่อการพัฒนาทางการแพทย์ในการรักษาโรค และเพื่อความ เป็นธรรมแก่ผู้ที่คิดค้นวิจัยตัวยาสมุนไพรนี้ต่อไปและหากจำเป็นควรรักษาสิทธิเหนือ สิทธิบัตรยาดังกล่าวได้ และควรมีการทำความร่วมมือระหว่างประเทศขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาโจรสลัด ทางชีวภาพและแก้ปัญหาการค้ากำไรเกินควร หากรัฐภาคีใดฝ่าฝืนจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายต่อ รัฐภาคีที่เป็นแหล่งกำเนิดของทรัพยากรทางชีวภาพและต้องยอมให้มีการบังคับสิทธิเหนือสิทธิบัตร ยาดังกล่าวได้ ทั้งนี้เพื่อมิให้สิทธิบัตรยาสมุนไพรรักษาโรคเป็นเครื่องมือในการผูกขาดทางการค้า ของเจ้าของสิทธิบัตร และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประเทศต้นแหล่งกำเนิดสมุนไพรรักษาโรค ที่สมควรได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ที่เป็นธรรมจากการนำสมุนไพรไปใช้ประโยชน์ในเชิง พาณิชย์